

Lakialoite 48

Antero Kekkonen /sd: Lakialoite laiksi työttömyysturvalain 5 §:n muuttamisesta

Eduskunnalle

Pitkään jatkunut suurtyöttömyys on muuttanut perusteellisesti työmarkkinoiden toimintaa ja työttömien asemaa työmarkkinoilla. Pitkään työttömänä olleiden joukko on kasvanut. Ihmiset ovat joutuneet tottumaan elämäntapaan, jossa työttömyys ja työn haku saattavat kestää kuuksia, jopa vuosia. Työmarkkinoiden uudessa tilanteessa on aihetta tarkastella työttömien oikeuksia. Tavoitteeksi on asetettava se, ettei työttömyys merkitse kaiken yhteiskunnallisen aktiivisuuden loppumista eikä kaikkien oikeuksien rajaamista.

Työttömien oikeuksia voitaisiin parantaa uudistamalla työttömyysturvalakiin sisällytetyjä työttömyyspäivärahan saannin yleisiä edellytyksiä siten, että yleistä aktiivisuutta ja henkistä ja muuta työkuntoa ylläpitäviä toimia ei rajoitetaisi. Tämä merkitsee muun muassa vapaaehtoistyön kaikinpuolista tukemista. Vapaaehtoistyö on edelleenkin rajoitettua tilanteissa, joissa talokootyö edellyttäisi oleskelua maan rajojen ulkopuolella. Käytännössä tällaisia tilanteita on runsaasti: Maamme itärajan takana humanitaarisen avun tarve ja muu kansalaisyhteiskuntaa tukevan vapaaehtoistyön tarve on suuri. Monella suomalaisella työttömällä taas puolestaan on valmiuksia ja halua osallistua tällaiseen työhön.

Työttömyysturvalain toisessa luvussa olevassa 5 §:ssä luetellaan tilanteita, jolloin työtön ei ole oikeutettu työttömyyspäivärahaan. Lainkohdan 1 momentin 3 kohdassa erääksi tällaiseksi perusteeksi mainitaan se, ettei työtön ole työmarkkinoiden käytettävissä. Saman lainkohdan 2 momentissa luetellaan 3 kohdan tarkoittamat tilanteet: tällaisena pidetään lyhyttäkin matkaa ulkomaille.

Lainkohta on omiaan estämään työttömiltä kohtuulliset mahdollisuudet pienimuotoiseen, rajan ylitse tapahtuvaan vapaaehtoistyöhön

kuukausia tai jopa vuosia kestävä työttömyyden aikana. Kiellon työvoimapolitiittiset ja sosiaalisten tulonsiirtojen saannin valvontaan liittyvät perustelut ovat varsin hatarat: käytännössä harva työnantaja edellyttää työttömän ottavan vastaan työtä välittömästi työtarjoituksen jälkeen. Nykyisessä muodossa säännös on omiaan tarpeettomasti rajoittamaan työttömän ihmisoikeuksia.

Työttömyysturvalain 5 §:n 2 momenttia tulisi muuttaa siten, että se mahdollistaisi työttömillekin lyhyet, vapaaehtoistyöhön liittyvät matkat ulkomaille.

Työttömyysturvan saantiehtojen väljentäminen tältä osin edellyttäisi tietenkin riittävää valvontaa. Työttömän tulisi kohtuullisessa ajassa ennalta ilmoittaa työvoimatoimistolle matkan ajankohta ja kesto ja antaa selvitys toiminnastaan. Työvoimatoimistoilla olisi mahdollisuus käyttää harkintavaltaansa, mitä ne jo nykyäänkin käyttävät päättäessään kohtuullisesta lastenhoidon, kulkemisen ja muiden vastaavien mahdollisten esteiden poistamiseen tarvittavasta ajasta.

Lain muuttaminen työttömien tarpeet paremmin huomioon ottavaksi on perusteltua myös parantuneiden tietoliikenne- ja muiden yhteyksien vuoksi. Nykyään ei ole vaikeaa tavoittaa työttömäksi työnhakijaksi ilmoittautunutta, vaikka tämä olisi lomamatkalla. Puhelimet, matkaviestimet ja muut tekniset apuvälineet ovat nykyään jo niin yleisiä, että ne kuuluvat myös työttömien henkilöiden kotitalouksien perusrustukseen.

Edellä olevan perusteella ehdotan,

että Eduskunta hyväksyisi seuraavan lakiehdotuksen:

Laki**työttömyysturvalain 5 §:n muuttamisesta**

Eduskunnan päätöksen mukaisesti

muutetaan 24 päivänä elokuuta 1984 annetun työttömyysturvalain (602/1984) 5 §:n 2 momentti, sellaisena kuin se on laissa 665/1993, seuraavasti:

5 §

Työttömyyspäivärahaoikeuden rajoitukset

Henkilö ei ole 1 momentin 3 kohdassa tarkoitettulla tavalla työmarkkinoiden käytettävissä, jos hän itse asettaa sellaisia rajoituksia, jotka estävät tarjotun työn vastaanottamisen työmarkkinoilla yleisesti sovellettavin ehdoin tai tarjottuun hänelle soveltuvaan koulutukseen osallistumisen. Henkilölle on varattava kohtuullinen aika lastenhoidon, kulkemisen ja muiden vastaavien mahdollisten esteiden poistamiseen. Henkilö ei ole työmarkkinoiden käytettävissä sellaisena aikana, jona hän on pitkään kestävän ulkomaanmatkan, kertausharjoitusten, asevelvollisuuden, vapausrangaistuksen taikka sairaas-

lassa tapahtuvan hoidon tai muun tähän verrattavissa olevan laitoshoidon johdosta estynyt otamasta vastaan työtä tai osallistumasta koulutukseen, vaikka hänelle ei ole tehty yksilöityä työhönosoitusta tai vaikka häntä ei ole osoitettu koulutukseen. Osallistuminen työvoimatoimistolle tehdyn ilmoituksen mukaisesti vapaaehtoisuustyöhön, joka edellyttää maan rajojen ylittämistä ja lyhytkestoista oleskelua ulkomailla, ei kuitenkaan merkitse sitä, että työttömänä oleva henkilö ei olisi lain tarkoittamalla tavalla työmarkkinoiden käytettävissä.

Tämä laki tulee voimaan _____ päivänä
kuuta .

Helsingissä 21 päivänä toukokuuta 1997

Antero Kekkonen /sd